

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОЛОГІЇ МОРЯ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан Факультету економіки і екології моря
Вячеслав ІВАТА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline
ТРЕНІНГ-КУРС З ФІСКАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
TRAINING COURSE IN FISCAL MANAGEMENT

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

тип дисципліни: обов'язкова

мова викладання: українська

Миколаїв - 2026

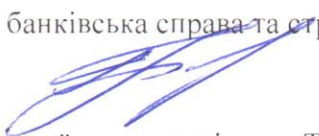
Робоча програма навчальної дисципліни «Тренінг-курс з фіскального менеджменту» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування».
«02» 06 2026 року-20 с.

Розробники: Зінченко А.І., к. е. н., доцент.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Тренінг-курс з фіскального менеджменту» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

д.е.н., професор

 Георгій РОГОВ

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Тренінг-курс з фіскального менеджменту» розглянуто на засіданні кафедри фінансів і бухгалтерського обліку

Протокол № 6 від «04» 06 2026 р.

В.о. зав. кафедри, к.е.н., доцентка

Наталія ДАНИК

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Тренінг-курс з фіскального менеджменту» розглянуто методичною радою Факультету економіки та екології моря

Протокол № 6 від «12» 06 206 р.

Голова к.е.н. доцент

Вячеслав ІВАТА

Вступ	5
1. Опис тренінг-курсу	6
2. Мета та завдання тренінг-курсу	7
3. Передумови для проведення тренінг-курсу	7
4. Очікувані результати навчання	7
5. Програма тренінг-курсу	8
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	13
7. Форми поточного та підсумкового контролю	13
8. Критерії оцінювання результатів навчання	15
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна	15
10. Рекомендовані джерела інформації	16
11. Додаток	18

АНОТАЦІЯ

Тренінг «Фіскальний менеджмент» присвячений вивченню методологічних засад та практичних інструментів управління державними фінансами на макро- та мікроекономічному рівнях. В умовах сучасних глобалізаційних викликів та інституційних трансформацій ефективне управління бюджетом, податками та державним боргом є критично важливим для забезпечення макроекономічної стабільності та національної безпеки держави. Тренінг спрямований на формування у майбутніх фахівців системного мислення та прикладних навичок у сфері формування, розподілу та контролю за використанням публічних фінансових ресурсів, формування комплексу знань щодо архітектури фіскального простору держави, механізмів податкового адміністрування, технологій середньострокового бюджетного планування, казначейського обслуговування, а також стратегій управління державним і муніципальним боргом в умовах економічної нестабільності та специфіку фіскального регулювання під час кризових явищ та воєнного стану.

Ключові слова: фіскальний менеджмент, державні фінанси, бюджетне планування, податкове адміністрування, державний борг, казначейське обслуговування, макроекономічна стабільність, фіскальне регулювання, воєнний стан, публічні фінанси.

Abstract

The “Fiscal Management” training course is dedicated to exploring the methodological foundations and practical tools of public finance management at the macro- and microeconomic levels. In the context of modern globalization challenges and institutional transformations, effective management of the budget, taxes, and public debt is critically important for ensuring macroeconomic stability and national security. The training aims to develop systematic thinking and applied skills among future specialists in the areas of formation, allocation, and control over the use of public financial resources, developing a comprehensive understanding of the architecture of the state’s fiscal space, tax administration mechanisms, medium-term budget planning technologies, treasury services, as well as strategies for managing state and municipal debt in conditions of economic instability and the specifics of fiscal regulation during crises and martial law.

Keywords: fiscal management, public finance, budget planning, tax administration, public debt, macroeconomic stability, treasury services, fiscal regulation, martial law, institutional transformation.

ВСТУП

Тренінг-курс з фіскального менеджменту - це комплексний практико-орієнтований курс, що поєднує теоретичну підготовку з набуттям прикладних навичок у сфері управління державними та публічними фінансами.

Тренінг охоплює вісім взаємопов'язаних тематичних блоків, що формують цілісне уявлення про архітектуру фіскальної системи держави. Здобувачі послідовно вивчають сутність і інституційне забезпечення фіскального менеджменту - роль Міністерства фінансів, Державної податкової служби та Державної казначейської служби України; опановують методологію макроекономічного прогнозування та середньострокового бюджетного планування на основі Бюджетної декларації; досліджують механізми податкового адміністрування, управління податковим боргом і фіскального моніторингу суб'єктів господарювання.

Окремі теми присвячені менеджменту видатків бюджету та казначейському обслуговуванню, зокрема програмно-цільовому методу та функціонуванню Єдиного казначейського рахунку. Тренінг також охоплює стратегії управління державним і гарантованим державою боргом, інструменти запозичень такі, як ОВДП, ОЗДП, кредити МВФ та Світового банку, а також механізми реструктуризації боргу.

Значна увага приділяється фіскальному менеджменту на рівні місцевого самоврядування: питанням фінансової децентралізації, управлінню місцевими бюджетами, міжбюджетним трансфертам та формуванню бюджетів територіальних громад. Завершальні теми курсу присвячені антикризовому фіскальному регулюванню, дискреційній та автоматичній фіскальній політиці, особливостям управління фінансами в умовах воєнного стану, а також державному фінансовому контролю, повноваженням Рахункової палати, Держаудитслужби та внутрішньому аудиту в публічному секторі.

Навчальний процес поєднує опрацювання нормативно-правової бази з аналізом реальних кейсів, міжнародного досвіду та публікацій провідних українських вчених у сфері публічних фінансів. Курс формує у здобувачів здатність не лише розуміти принципи функціонування фіскальної системи, а й застосовувати набуті знання для вирішення практичних завдань управління публічними фінансами на центральному та місцевому рівнях.

1. Опис тренінг-курсу

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право	Нормативна	
Модулів – 1		Рік підготовки	
змістових модулів - 1		5-й	5-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету _____	Спеціальність D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»	Семестр	
		10-й	10-й
		Лекції	
		-	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Практичні, семінарські	
		-	-
Загальна кількість годин - 90		Самостійна робота	
		90 год.	90 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 0; самостійної роботи студента - 6	Освітній рівень: другий (магістерський)	Індивідуальні завдання:	
		–	–
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: комбінована	

Мета тренінгу - сформувати у студентів системне розуміння архітектури фіскальної системи держави та розвинути прикладні компетентності у сфері управління публічними фінансами: від бюджетного планування і податкового адміністрування до управління державним боргом і фінансового контролю, з урахуванням сучасних викликів, зокрема функціонування фіскального механізму в умовах воєнного стану та економічної нестабільності.

Основними завданнями тренінгу є:

- сформувати навички макроекономічного прогнозування та середньострокового бюджетного планування на основі Бюджетної декларації;
- опанувати механізми податкового адміністрування, управління податковим боргом та фіскального моніторингу суб'єктів господарювання;
- вивчити практично програмно-цільовий метод управління видатками бюджету та технології казначейського обслуговування, зокрема функціонування Єдиного казначейського рахунку;
- дослідити кейс-методом стратегії управління державним і гарантованим державою боргом, інструменти запозичень та механізми реструктуризації боргу;
- проаналізувати систему фіскального менеджменту на рівні місцевого самоврядування, включаючи фінансову децентралізацію та управління бюджетами територіальних громад;
- вивчити інструменти антикризової фіскальної політики та особливості фіскального регулювання в умовах воєнного стану;
- опанувати систему державного фінансового контролю та аудиту, зрозуміти повноваження Рахункової палати, Держаудитслужби та механізми внутрішнього контролю в публічному секторі;

В результаті проведення тренінгу з фіскального менеджменту студенти повинні оволодіти загальними і фаховими компетентностями.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

3. Передумови для проведення тренінг-курсу

Передумовами для проведення тренінг-курсу є дисципліни: «Фінанси», «Бюджетна система», «Податкова система», «Фінансовий менеджмент», тощо.

4. Очікувані результати навчання

Проведення тренінг-курсу передбачає формування та розвиток у студентів наступних результатів навчання:

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

Програма тренінг-курсу з фіскального менеджменту розроблена з врахуванням таких основних вимог щодо досягнення його ефективності:

- 1) тренінг має орієнтуватися на розв'язання конкретної проблеми;
- 2) методи тренінгу мають спрямовуватися на досягнення поставлених цілей;
- 3) результати, отримані під час тренінгу, можуть використовуватися при написанні випускної кваліфікаційної роботи.

Теми тренінгу	Змістовні складові тренінгу	Тривалість, годин
1	2	3
Тема 1. Сутність, завдання та архітектура фіскального менеджменту Предмет і об'єкт фіскального менеджменту. Держава як суб'єкт фіскального управління. Інституційне забезпечення (Міністерство фінансів, Державна податкова служба, Державна казначейська служба України)	Вступна лекція, презентація, самостійна робота з нормативно-правовими та методичними матеріалами. Опрацювання Положення про Міністерство фінансів України, нормативних документів щодо повноважень Державної податкової служби та Державної казначейської служби України. Визначення предмету та об'єкту фіскального менеджменту, ролі держави як суб'єкта фіскального управління. Робота з офіційними інформаційними джерелами мережі Інтернет — сайтами Міністерства фінансів, ДПС, ДКСУ. Формування інформаційної бази для подальшого аналізу фіскальної системи України	5
Тема 2. Система фіскального прогнозування та планування Методологія макроекономічного прогнозування. Середньострокове бюджетне планування (Бюджетна декларація). Моделювання податкових надходжень і видатків держави.	Практичні завдання у міні-групах. Опрацювання відповідних розділів Бюджетного кодексу України, зокрема положень щодо бюджетного процесу та середньострокового планування. Робота з офіційними документами — Бюджетною декларацією та прогнозом державного бюджету на відповідний період. Аналіз динаміки податкових надходжень і структури видатків державного бюджету	10

	України на основі даних Міністерства фінансів та Державної казначейської служби. Побудова найпростіших прогностичних моделей податкових надходжень 3 використанням макроекономічних показників. Формування аналітичних висновків щодо збалансованості бюджетної політики держави.	
Тема 3. Податковий менеджмент та адміністрування доходів бюджету Адміністрування податків, зборів та митних платежів. Управління податковим боргом та податковими ризиками. Фіскальний моніторинг суб'єктів господарювання.	Аналіз у групах структури податкових надходжень державного бюджету України за даними Державної податкової служби та Міністерства фінансів. Розгляд реальних кейсів з управління податковим боргом та оцінки податкових ризиків. Опрацювання механізмів фіскального моніторингу суб'єктів господарювання, зокрема системи електронного адміністрування ПДВ та реєстру платників податків. Робота з офіційними інформаційними ресурсами ДПС України. Формування аналітичних висновків щодо ефективності податкового адміністрування в Україні.	10
Тема 4. Менеджмент видатків бюджету та казначейське обслуговування Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі. Казначейська система виконання бюджетів за доходами та видатками. Єдиний казначейський рахунок (ЄКР).	Аналіз структури бюджетних програм, паспортів бюджетних програм та показників їх виконання на основі даних Міністерства фінансів і Державної казначейської служби України. Розгляд механізму відкриття та функціонування Єдиного казначейського рахунку, порядку проведення видатків розпорядників бюджетних коштів. Опрацювання реальних кейсів щодо виконання державного та місцевих бюджетів за видатками.	10

	Робота з офіційними інформаційними ресурсами Державної казначейської служби України. Формування аналітичних висновків щодо ефективності казначейського обслуговування та виконання бюджетних програм.	
Тема 5. Управління державним та гарантованим державою боргом Стратегія управління державним боргом України. Інструменти запозичень (ОВДП, ОЗДП, кредити МВФ та Світового банку). Реструктуризація та рефінансування боргу.	Аналіз динаміки та структури державного боргу України за даними Міністерства фінансів у розрізі внутрішніх і зовнішніх запозичень, валютної структури та строків погашення. Вивчення механізмів емісії та обігу облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) і облігацій зовнішніх державних позик (ОЗДП). Розгляд умов та особливостей кредитного співробітництва України з МВФ та Світовим банком. Опрацювання реальних кейсів реструктуризації державного боргу України, зокрема досвіду 2015 та 2024 років. Робота з офіційними інформаційними ресурсами Міністерства фінансів України. Формування аналітичних висновків щодо боргової стійкості та ризиків державного боргового портфеля.	10
Тема 6. Фіскальний менеджмент на рівні місцевого самоврядування Фінансова децентралізація. Управління доходами та видатками місцевих бюджетів. Міжбюджетні трансферти (субвенції, дотації). Формування бюджетів територіальних громад.	Аналіз структури доходів і видатків місцевих бюджетів України за даними Міністерства фінансів та Державної казначейської служби. Вивчення механізмів надання міжбюджетних трансфертів, освітньої, медичної та інших субвенцій, базової та реверсної дотації. Розгляд практики формування	10

	бюджетів територіальних громад на прикладі конкретних територіальних громад Миколаївської області. Знайомлення з матеріалами Програми ООН із відновлення та розбудови миру щодо моделі фінансового менеджменту на місцевому рівні в Україні. Робота з офіційними інформаційними ресурсами Міністерства фінансів, порталу «open budget». Формування і захист аналітичних висновків щодо фінансової спроможності територіальних громад та ефективності міжбюджетного вирівнювання, потенційних заходів для її вдосконалення.	
Тема 7. Фіскальне регулювання та антикризовий менеджмент Дискреційна та автоматична фіскальна політика. Фіскальні інструменти подолання економічних криз. Особливості фіскального менеджменту в умовах воєнного стану	Лекція, презентація, практичні завдання у міні-групах. Опрацювання теоретичних підходів до дискреційної та автоматичної фіскальної політики, аналіз їх застосування в міжнародній практиці антикризового регулювання. Вивчення фіскальних інструментів подолання економічних криз — податкових стимулів, збільшення соціальних видатків, фіскальних пакетів підтримки економіки. Розгляд досвіду антикризової фіскальної політики в період пандемії COVID-19 та повномасштабного воєнного вторгнення. Опрацювання публікацій щодо бюджетно-податкової політики в умовах невизначеності. Аналіз законодавчих змін у сфері оподаткування та	10

	бюджетного процесу, запроваджених в умовах воєнного стану. Робота з офіційними інформаційними ресурсами Міністерства фінансів, Верховної Ради та Національного банку України. Формування аналітичних висновків щодо ефективності антикризових фінансальних заходів та їх впливу на макроекономічну стабільність. Розробка альтернативних підходів і пропозицій.	
Тема 8. Контроль та аудит у системі фінансового менеджменту Державний фінансовий контроль в Україні. Повноваження Рахункової палати та Держаудитслужби. Оцінка ефективності використання бюджетних коштів. Внутрішній фінансовий контроль в органах сектору публічного управління.	Практичні завдання у міні-групах. Опрацювання нормативно-правової бази у сфері державного фінансового контролю, в т.ч. Закону України «Про Рахункову палату», Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», відповідних положень Бюджетного кодексу. Вивчення повноважень, форм та методів контрольної діяльності Рахункової палати і Держаудитслужби, розмежування їх компетенцій. Аналіз реальних звітів та висновків Рахункової палати щодо виконання державного бюджету України. Розгляд методології оцінки ефективності використання бюджетних коштів, зокрема аудиту ефективності бюджетних програм. Опрацювання стандартів внутрішнього фінансового контролю та внутрішнього аудиту в органах сектору публічного управління. Робота з офіційними інформаційними ресурсами Рахункової палати,	10

	Держаудитслужби та Міністерства фінансів України. Формування аналітичних висновків щодо стану та перспектив розвитку системи фінансового контролю в Україні в контексті євроінтеграційних прагнень держави.	
--	---	--

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання:

- лекція,
- тренінг,
- самостійна робота з нормативно-методичними матеріалами, інформаційними і літературними джерелами, рекомендованими для підготовки до тренінгових занять,
- кейси, ділові ігри.

Засобами діагностики і методами демонстрування результатів навчання є:

- виконання тренінгових завдань;
- презентації результатів виконаних завдань;
- залік;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка з тренінг-курсу розраховується з урахуванням балів, отриманих під час заліку та балів, отриманих під час тренінгових занять.

У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 80 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки за чотири тренінгових заняття. Питома вага заліку в загальній системі оцінок – 20 балів.

Зарахування кредитів тренінгу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Об'єктами оцінювання роботи студентів під час тренінгових занять є:

- тести, завдання на самостійну роботу, пропозиції та рекомендації, підготовлені здобувачами вищої освіти;
- презентації доповідей;
- індивідуальна активність кожного з учасників тренінгових занять.

Критерії оцінювання роботи студентів під час тренінгового заняття представлено в таблиці.

Кількість балів		Критерії оцінювання під час тренінгового завдання
Т 2,3,5,7,8	Т 4,6	
10	15	Активна участь у тренінговому занятті. Формулювання важливих для з'ясування сутності запитань. Пошук відповідей на проблемні запитання. Сприяння командній роботі. Відповіді правильні, повні, логічні, містять аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, тренінгове завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень. Структурована, якісна презентація. Дотримання відведеного на презентацію часу.
9	14	Активна участь у тренінговому занятті. Формулювання важливих для з'ясування сутності запитань. Пошук відповідей на проблемні запитання. Сприяння командній роботі. Відповіді правильні, повні, логічні, містять аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, тренінгове завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень. Структурована, якісна презентація. Не дотримано відведеного на презентацію часу.
8	13	Активна участь у тренінговому занятті. Формулювання важливих для з'ясування сутності запитань. Пошук відповідей на проблемні запитання. Сприяння командній роботі. Відповіді в цілому правильні, достатньо повні, логічні; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу, тренінгове завдання виконано повністю і вчасно, але містить несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо). Структурована, якісна презентація.
7	10-12	Достатньо активна участь у тренінговому занятті. Формулювання запитань. Пошук відповідей на проблемні запитання. Сприяння командній роботі. Відповіді в цілому правильні, достатньо повні, логічні; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу, тренінгове завдання виконано повністю і вчасно, але містить несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо). Є зауваження до презентації.
6	8-10	Достатньо активна участь у тренінговому занятті. Пошук відповідей на проблемні запитання. Сприяння командній роботі. Відповіді частково правильні, містять неточності, недостатньо обґрунтовані, тренінгове завдання виконано повністю і вчасно, але містить суттєві недоліки. Є зауваження до презентації.
5	6-8	Не достатньо активна участь у тренінговому занятті. Пошук відповідей на проблемні запитання. Сприяння командній роботі. Відповіді частково правильні, містять неточності, недостатньо обґрунтовані, тренінгове завдання виконано повністю і вчасно, але містить суттєві недоліки. Є зауваження до презентації.
4	4-6	Не достатньо активна участь у тренінговому занятті. Пошук відповідей на проблемні запитання. Відповіді частково правильні, містять неточності, недостатньо обґрунтовані, тренінгове завдання виконано повністю і вчасно, але містить суттєві недоліки. Є суттєві зауваження до презентації.
3	3	Відповіді частково правильні, містять неточності, недостатньо обґрунтовані, тренінгове завдання виконано повністю і вчасно, але містить суттєві недоліки. Є суттєві зауваження до презентації.

2	2	Пасивна участь у тренінговому занятті. Не доведено вміння працювати в команді. Відповіді частково правильні, містять неточності, недостатньо обґрунтовані, тренінгове завдання виконано не вчасно та містить суттєві недоліки. Є суттєві зауваження до презентації
1	1	Пасивна участь у тренінговому занятті. Не доведено вміння працювати в команді. Відповіді містять значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтовані, тренінгове завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного характеру
	0	Здобувач вищої освіти не дає відповіді, тренінгове завдання не підготовлено.

8. Критерії оцінювання результатів тренінг-курсу

Вид роботи	Кількість балів
Презентація і захист аналітичних висновків за темою №2	10
Презентація і захист аналітичних висновків за темою №3	10
Презентація і захист аналітичних висновків за темою №4	15
Презентація і захист аналітичних висновків за темою №5	10
Презентація і захист аналітичних висновків за темою №6	15
Презентація і захист аналітичних висновків за темою №7	10
Презентація і захист аналітичних висновків за темою №8	10
Сума балів	80

Заохочувальні бали:

стаття у фаховому виданні + 20 балів;
участь у конференції (тези доповідей конференції)... + 10 балів.

Критерії оцінювання на заліковому занятті

20	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
15	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
10	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
5	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована, використовується невірна термінологія.
0	Здобувач не дає відповіді.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Навчальний процес потребує використання:

- мультимедіа, відео- і звуковідтворювальної, проекційної апаратури (проектори, екрани, смартдошки тощо);
- комп'ютерів, комп'ютерних систем та мереж;
- програмного забезпечення (для підтримки дистанційного навчання та ін.);
- власних мобільних пристроїв (смартфони, планшети, ноутбуки, тощо);
- бібліотечних фондів (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова література тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. *Голос України* від 04.08.2010, № 143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. *Голос України* від 04.12.2010, № 229-230. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. *Голос України* від 21.04.2012, № 73-74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
4. Положення про Міністерство фінансів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF#Text>
5. Юрій С. І., Федосов В. М. Бюджетна система : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 871 с.
6. Податковий менеджмент: навчальний посібник / А.В.Жаворонок, К.С.Шапошников, І.Я.Ткачук. Одеса : Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, 2022. 220 с
7. Музиченко Г.В., Коляда Т.А. Навчальний посібник з дисципліни «Публічні фінанси». Одеса: Вид-во «Університет Ушинського». 2022. 100 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/15850>
8. Казначейська система: підручник / за наук. ред. д. е. н., проф. А. І. Крисоватого, д. е. н., проф. О. П. Кириленко, Т. Я. Слюз. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 364 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/Зbac_pravo/Kaznacheiska_systema.pdf
9. Міжнародні фінанси : Навчальний посібник / Л. А. Васютинська. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2017. – 310 с.
10. Модель фінансового менеджменту: Посібник в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру. Київ, 2021. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/model-finansovoho-menedzhmentu>
11. Чугунов І. Я. Бюджетно-податкова політика в умовах невизначеності. SCIENTIA FRUCTUOSA. 2023. № 4 URL: https://www.researchgate.net/publication/373695642_Budzetno-podatкова_politika_v_umovah_neviznachenosti
12. Шевчук О. А. Державний фінансовий контроль [Електронний ресурс] : підручник / О. А. Шевчук ; Ун-т держ. фіск. служби України. – Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020. – 432 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 145). – Режим доступу : <https://ir.dpu.edu.ua/handle/123456789/553>

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України - законодавство України / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>
2. Офіційний сайт Державної митної служби / Державна митна служба URL: <https://customs.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної податкової служби / Державна податкова служба URL: <https://tax.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України / Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України / Міністерство фінансів

України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/>

7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

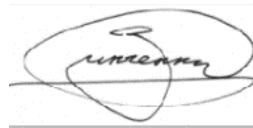
Питання до заліку з тренінгу «Фіскальний менеджмент»

1. Визначте поняття «фіскальний менеджмент» та розкрийте його місце в системі управління державними фінансами.
2. Охарактеризуйте предмет і об'єкт фіскального менеджменту.
3. Розкрийте роль держави як суб'єкта фіскального управління в умовах ринкової економіки.
4. Визначте основні функції Міністерства фінансів України у системі фіскального менеджменту.
5. Охарактеризуйте повноваження Державної податкової служби України та її роль у формуванні доходів бюджету.
6. Розкрийте функції Державної казначейської служби України в системі управління публічними фінансами.
7. Визначте принципи побудови інституційної архітектури фіскальної системи України.
8. Охарактеризуйте взаємодію між ключовими інститутами фіскального менеджменту в Україні.
9. Розкрийте поняття «фіскальний простір держави» та фактори, що його визначають.
10. Визначте сутність та методологічні засади макроекономічного прогнозування у фіскальній сфері.
11. Охарактеризуйте основні методи прогнозування податкових надходжень до державного бюджету.
12. Розкрийте сутність середньострокового бюджетного планування та його переваги порівняно з однорічним плануванням.
13. Визначте роль та зміст Бюджетної декларації як інструменту середньострокового планування.
14. Охарактеризуйте етапи бюджетного процесу в Україні відповідно до Бюджетного кодексу.
15. Розкрийте механізм моделювання видатків державного бюджету на середньострокову перспективу.
16. Визначте основні макроекономічні показники, що використовуються для прогнозування параметрів бюджету.
17. Охарактеризуйте вплив зовнішніх шоків на точність бюджетного прогнозування в Україні.
18. Визначте сутність податкового менеджменту та його складові в системі фіскального управління.
19. Охарактеризуйте механізм адміністрування податків і зборів в Україні відповідно до Податкового кодексу.
20. Розкрийте порядок адміністрування митних платежів та їх роль у формуванні доходів бюджету.
21. Визначте поняття «податковий борг» та охарактеризуйте механізми управління ним.
22. Розкрийте сутність податкових ризиків та методи їх ідентифікації й мінімізації.
23. Охарактеризуйте систему фіскального моніторингу суб'єктів господарювання в Україні.
24. Визначте роль системи електронного адміністрування ПДВ у підвищенні ефективності податкового контролю.
25. Охарактеризуйте структуру податкових надходжень державного бюджету України та тенденції її зміни.
26. Розкрийте міжнародний досвід податкового адміністрування та можливості його застосування в Україні.

27. Визначте сутність програмно-цільового методу у бюджетному процесі та його переваги.
28. Охарактеризуйте структуру бюджетної програми та зміст паспорту бюджетної програми.
29. Розкрийте систему показників результативності бюджетних програм та методiku їх оцінювання.
30. Визначте роль головних розпорядників бюджетних коштів у системі управління видатками.
31. Охарактеризуйте казначейську систему виконання бюджету за доходами та видатками.
32. Розкрийте механізм функціонування Єдиного казначейського рахунку та його значення для управління державними фінансами.
33. Визначте порядок відкриття рахунків розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів.
34. Охарактеризуйте механізм казначейського контролю за цільовим використанням бюджетних коштів.
35. Розкрийте особливості казначейського обслуговування місцевих бюджетів.
36. Визначте поняття державного боргу та гарантованого державою боргу, розкрийте їх структуру.
37. Охарактеризуйте Середньострокову стратегію управління державним боргом України та її ключові цілі.
38. Розкрийте механізм емісії та обігу облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП).
39. Визначте особливості облігацій зовнішніх державних позик (ОЗДП) як інструменту зовнішніх запозичень.
40. Охарактеризуйте умови та особливості кредитного співробітництва України з МВФ.
41. Розкрийте роль кредитів Світового банку у фінансуванні державних видатків України.
42. Визначте поняття боргової стійкості та методи її оцінювання.
43. Охарактеризуйте механізм реструктуризації державного боргу та розкрийте досвід України.
44. Розкрийте поняття рефінансування боргу та його роль в управлінні борговим портфелем держави.
45. Визначте основні ризики державного боргового портфеля та методи управління ними.
46. Визначте сутність фінансової децентралізації та її значення для розвитку місцевого самоврядування.
47. Охарактеризуйте систему доходів місцевих бюджетів України та їх класифікацію.
48. Розкрийте механізм формування видатків місцевих бюджетів та розмежування повноважень між рівнями бюджетної системи.
49. Визначте сутність та види міжбюджетних трансфертів в Україні.
50. Охарактеризуйте механізм надання освітньої та медичної субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам.
51. Розкрийте роль базової та реверсної дотацій у системі міжбюджетного вирівнювання.
52. Визначте особливості формування та виконання бюджетів територіальних громад.
53. Охарактеризуйте вплив реформи децентралізації на фінансову спроможність місцевого самоврядування в Україні.
54. Розкрийте особливості управління місцевими фінансами в умовах воєнного стану.
55. Визначте сутність фіскальної політики держави та її основні інструменти.
56. Охарактеризуйте дискреційну фіскальну політику та умови її застосування.
57. Розкрийте механізм дії автоматичних стабілізаторів як інструменту фіскального регулювання.

58. Визначте переваги та обмеження дискреційної фінансової політики порівняно з автоматичними стабілізаторами.
59. Охарактеризуйте фінансові інструменти подолання економічних криз та умови їх ефективного застосування.
60. Розкрийте поняття «фінансовий мультиплікатор» та його значення для антикризової політики.
61. Визначте особливості бюджетно-податкової політики України в умовах невизначеності.
62. Охарактеризуйте законодавчі зміни у сфері оподаткування та бюджетного процесу, запроваджені в умовах воєнного стану.
63. Розкрийте специфіку управління державними видатками в умовах воєнного стану та обмеженості фінансового простору.
64. Визначте роль міжнародної фінансової підтримки у забезпеченні фінансової стійкості України в умовах війни.
65. Визначте сутність державного фінансового контролю та його місце в системі фінансового менеджменту.
66. Охарактеризуйте форми та методи державного фінансового контролю в Україні.
67. Розкрийте повноваження Рахункової палати України та її роль у системі зовнішнього фінансового контролю.
68. Визначте функції та повноваження Державної аудиторської служби України.
69. Охарактеризуйте методологію аудиту ефективності бюджетних програм та критерії оцінювання результатів.
70. Розкрийте систему внутрішнього фінансового контролю та внутрішнього аудиту в органах публічного управління України в контексті євроінтеграційних вимог.

Автор, доцент кафедри фінансів
і бухгалтерського обліку, к.е.н.

Андрій ЗІНЧЕНКО